

Σημείωμα

Αμερικανικές εκλογές: *Big Government* ενάντια στον Προτεσταντισμό

Του Λευτέρη Δρακόπουλου¹

Κάθε τέσσερα χρόνια οι ΗΠΑ βιώνουν στο μέγιστο τις πολλαπλές εσωτερικές τους αντιθέσεις. Η πολιτική αναμέτρηση, έξυπνα δομημένη, φέρνει στο προσκήνιο τα μύρια προβλήματα και τις ακαταμέτρητες δυσκολίες που διαπερνούν τη χώρα λίκνο των ελεύθερων επιλογών και της προσωπικής ελευθερίας. Ίσως, εν τέλει, σε αυτή τη θεμιτή ανάδυση των δυσχερειών να οφείλεται και η διαρκής ενίσχυση των θεσμών αλλά και η συνοχή της αμερικανικής κοινωνίας.

Στις ΗΠΑ το δικαίωμα στην αναζήτηση της ευτυχίας, όπως ρητά αναφέρεται στο Σύνταγμα αλλά και στην προγενέστερη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας, δέχεται πολλές ερμηνείες και ακόμα περισσότερες μορφές εφαρμογής. Η έννοια της κοινότητας, φυσική ή μεταφυσική, ανάγεται συχνά σε δόγμα που εγγυάται την ελευθερία του ατόμου σε σχέση με την επέκταση του Κράτους και της κρατικής γραφειοκρατίας, αυτό που οι αμερικανοί ονομάζουν, μάλλον λακωνικά, *Big Government*.

Ρεπουμπλικάνοι και Δημοκρατικοί από κοινού αντιπαθούν την επέκταση του Κράτους και την διεύρυσή του στη σφαίρα του «προσωπικού χώρου». Μόνο ο βαθμός επέκτασης αποτελεί ζήτημα αντιπαράθεσης και όχι το δικαίωμα της κοινωνίας να ελέγξει τον κρατικό παρεμβατισμό. Στις ΗΠΑ η συλλογική αντίληψη του ρου της Ιστορίας (ναι, οι πολιτικά ενεργοί Αμερικανοί γνωρίζουν Ιστορία..) θέτει το άτομο στο επίκεντρο της κοινωνικής εξέλιξης. Το Κράτος αντιτίθεται στις αξιώσεις του ατόμου για ένα ελεύθερο παρόν και ένα – προς στιγμήν – άγνωστο (αλλά όχι και αβέβαιο) μέλλον.

Όσοι οι προτεσταντικές αξίες της προσωπικής υπευθυνότητας έναντι του ατόμου, έναντι της οικογένειας, έναντι της κοινότητας και του «όλου» όπως έχουν εδώ και τέσσερις αιώνες συνθέσει την *Αμερικανική Ιδέα*, βρίσκονται σήμερα σε υποχώρηση. Ιδέες όπως αυτή που θέλει τα τοπικά θρησκευτικά ιδρύματα ή τις ίδιες τις κοινότητες και όχι το Κράτος να συνδράμουν στην ενίσχυση των φτωχών ή να αντιμετωπίζουν την βία και την αμάθεια μέσω ατομικών ή συλλογικών, με την έννοια του κοινοτικού, δράσεων σήμερα αποσύρονται από το φάσμα των πιθανών επιλογών. Αντίθετα όλο και περισσότεροι Αμερικανοί θέτουν την πρόοδο της προσωπική τους κατάσταση υπό την επίβλεψη κρατικών φορέων και υπηρεσιών. Οι καθολικής επιρροής ισπανόφωνοι των νότιων και νοτιοδυτικών πολιτειών ψηφίζουν σταθερά υπέρ της έλευσης ενός Κράτους προστάτη απορρίπτοντας την Καλβινική και Λουθηριανή ιεράρχηση των ευθυνών σε ό,τι αφορά την προσωπική πρόοδο. Οι κοσμικές ελίτ των βορειοανατολικών ακτών στέκονται αδύναμες και εν μέρει αυτό-εξόριστες, μπροστά στην επέλαση της θρησκευόμενης δεξιάς του φτωχού Νότου και των κυρίως αγροτικών Μέσων

Πολιτειών. Οι ως επί τω πλείστον λευκοί, θρησκευόμενοι και μη, των αστικών κέντρων συρρικνώνονται πολιτιστικά και οικονομικά ακολουθώντας την φθίνουσα πορεία της μαζικής παραγωγής και της μετεγκατάστασης των μεγάλων εργοστασιακών μονάδων στην Ασία και αλλού. Τα πάλαι ποτέ ισχυρά Unions αδυνατούν να καταγράψουν νέα μέλη. Ο πολιτικός λόγος χάνει τον συνήθη ειρμό του καθώς εμπλουτίζεται με υποσχέσεις Ευρωπαϊκού τύπου για κοινωνικές παροχές, θέσεις εργασίας, προγράμματα ενσωμάτωσης ειδικών πληθυσμιακών ομάδων κ.ο.κ. Θα έλεγε μάλιστα κανείς πως μια άλλη Αμερική ωριμάζει μέσω αυτών των εκλογών και του νέου πολιτικού λόγου που εγκαινιάζεται.

Όπως είναι λογικό, οι προεκλογικές δεσμεύσεις των υποψηφίων έχουν προσαρμοστεί στα πολιτιστικά χαρακτηριστικά της εκλογικής αναμέτρησης. Εύκολα παρατηρεί κανείς ότι οι υποσχέσεις και των δύο βασικών υποψηφίων για την επόμενη μέρα μοιάζουν εκπληκτικά με αυτές του προέδρου Hollande ή με αντίστοιχες υποσχέσεις άλλων προέδρων του Ευρωπαϊκού χώρου.

Εξευρωπαϊάζεται η αμερικανική πολιτική; Όχι! Η χρονική στιγμή της προγραμματισμένης λήξης των «εχθροπραξιών» σε ό,τι αφορά την προφορική και έντυπη αντιπαράθεση είναι η μέρα των εκλογών. Η αντιπαράθεση μεταφέρεται από εκεί και έπειτα στο πλαίσιο λειτουργίας του Κογκρέσου. Εκεί θα εξελιχθεί ο μετασχηματισμός του αμερικανικού πολιτικού λόγου καθώς θα συνεχίσει να επηρεάζεται από τις δημογραφικές αλλαγές και την εσωτερική σύγκρουση των πολιτισμών. Μια άλλη μέρα ίσως να ξημερώνει για την Αμερική!

ⁱ Ο Λευτέρης Δρακόπουλος είναι ιστορικός, Επίκουρος Καθηγητής του Τμήματος Ιστορίας και Διακυβέρνησης του Πανεπιστημίου του Μέρυλαντ.